

Äxöniä – elämyksiä ja itsensä ylittämisiä pienryhmissä - hankkeen arviointi

15–17-vuotiaita nuoria koskeva raportti

Erityisasiantuntija, KM Mari Ruuth

13.5.2026

Äxöniä – elämyksiä ja itsensä ylittämisiä pienryhmissä - hankkeen arvioinnin toteutustapa, hyödynnetyt menetelmät ja aineistot

Arvioinnin kohde ja tavoitteet

- Äxöniä – elämyksiä ja itsensä ylittämisiä pienryhmissä (ESR) -hanke toteutetaan 1.8.2023–31.7.2026. Hankkeessa halutaan vaikuttaa nuorten päihteidenkäyttöön ja riskikäyttäytymiseen niitä vähentävästi hankkeen toiminta-alueilla eli Iisalmessa, Kiuruvedellä, Vieremällä ja Sonkajärvellä.
- Hanke järjestää pienryhmätoimintaa erikseen 15–17-vuotiaille sekä 18–29-vuotiaille nuorille. Ryhmät tarjoavat elämyksiä, toimintaa, erilaisia aktiviteetteja ja ”tähtihetkiä”. Toiminnan ohessa käydään elämänhallinnan taitoja lisäävää keskustelua.
- Kuntoutussäätiö toteutti hankearvioinnin ajalla 1/2024–5/2026. Käytössä oli nuorten tunnisteet (vastaajakoodit) kummassakin ikäryhmässä. Arvioinnissa tehtiin alkutilanteen arviointi ennen ryhmän alkua ja lopputilanteen arviointi ryhmän päättyessä. Joidenkin ryhmien osalta tehtiin myös vaikutusten seuranta, noin puolen vuoden kuluttua ryhmän päättymisestä. Seuranta-aineisto jäi kuitenkin 15–17-vuotiaiden osalta niin pieneksi ($N = 2$), että tässä raportissa on esitelty sen osalta vain koonnit saaduista laadullisista aineistoista (avovastaukset).
- Tutkittaviin asioihin kuului esimerkiksi kysymys, mikä on muuttunut ja mikä on sen saanut aikaan sekä ryhmässä toimimisen merkitys (kuten vertaistuki, toiminnallisuus ja osallisuus) sekä nuorten sitoutuminen toimintaan.

Arviointiasetelma sekä arvioinnissa hyödynnetyt menetelmät ja aineistot 1/2

- Äxöniä-hankkeen ryhmätoimintaa koskevaa arviointiaineistoa kerättiin nuorille suunnattujen alku- ja loppukyselyjen sekä seurantahaastattelujen avulla. Seurantahaastattelut olivat henkilökohtaisia puhelinhaastatteluja.
- Hankkeen tuloksellisuuden (alkumittaus vs. loppumittaus) ja vaikutusten (seurantamittaus) arvioinnissa hyödynnettiin soveltuvien osin Työterveyslaitoksen kehittämää Kykyviisari-mittaria. Alle on koottu keskeisimmät määritelmät Äxöniä-hankkeen ryhmätoimintaan osallistuneiden 15–17-vuotiaiden osalta:
 - **Hyvinvointi** tarkoittaa elämään tyytyväisyyttä, yleistä toimintakykyä (ml. fyysinen kunto), koettua opiskelu- tai työkykyä, terveyttä sekä suhdetta työelämään. Kykyviisarissa fyysistä toimintakykyä tarkastellaan Keho-osiossa, mutta tässä arvioinnissa yksi fyysistä kuntoa koskeva kysymys sisällytettiin Hyvinvointi-osiin.
 - **Osallisuus** merkitsee sosiaalista toimintakykyä ja sosiaalista kanssakäymistä.
 - **Mieli** tarkoittaa psyykkistä toimintakykyä, mielen hyvinvointia.
 - Kykyviisarissa työ ja tulevaisuus viittaavat työllisyystilanteeseen ja muutostoiveisiin. Tässä arvioinnissa 15–17-vuotialta tiedusteltiin **muutostoiveista koskien elämän eri osa-alueita**.
- Aineistonkeruussa oli myös **väkivaltaa** koskeva osio: 1) Millaista väkivaltaa ja kuinka usein sinuun on kohdistunut viimeksi kuluneen kuukauden aikana? ja 2) Millaista väkivaltaa ja kuinka usein olet kohdistanut muihin ihmisiin viimeksi kuluneen kuukauden aikana?

Arviointiasetelma sekä arvioinnissa hyödynnetyt menetelmät ja aineistot 2/2

- Mukana oli lisäkysymyksiä, joilla kerättiin sekä määrällistä että laadullista arviointitietoa. Nuorten loppukyselyssä ja seurantahaastatteluissa oli mahdollisimman paljon samoja kysymyksiä kuin tehdyssä alkukyselyssä, jotta saatiin arviointitietoa tuloksellisuudesta ja vaikutuksista.
- Tässä arviointiraportissa tuloksia tarkastellaan ryhmätasolla 15–17-vuotiaiden osalta. Kerätyn arviointitiedon haluttiin olevan mahdollisimman luotettavaa, joten tarkasteltaviin alk- ja loppumittausaineistoihin jätettiin mukaan vain ne nuoret, joilta oli saatu tiedot kummallakin mittauskerralla.
- Tilaajan kanssa oli sovittu, että seurantamittauksia koskevassa aineistossa olisi mukana kaikki saadut vastaukset. Seuranta-aineisto jäi kuitenkin niin pieneksi ($N = 2$), että tässä raportissa on esitelty sen osalta vain koonnit saaduista laadullisista aineistoista (avovastaukset).
- Alla on tietoa saadusta aineistosta ja analyysiin mukaan tulleesta aineistosta (15–17-v.):
 - Alkukysely avoinna 2.2.2024–20.3.2026; $N = 52$; tarkasteltavan aineiston lopullinen koko: $N = 39$
 - Loppukysely avoinna 4.4.2024–20.3.2026; $N = 44$; tarkasteltavan aineiston lopullinen koko: $N = 39$
 - Seurantahaastatteluja tehtiin 20.9.2024–20.3.2026; tänä aikana toteutui kaksi haastattelua ($N = 2$).

Arviointitulokset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

Taustatietoja nuorista (15–17-v.)

Tarkasteltavissa alku- ja loppumittausaineistoissa (N = 39) oli mukana vain ne Äxöniä-hankkeen ryhmätöimintaan osallistuneet 15–17-vuotiaat nuoret, jotka olivat vastanneet kumpaankin kyselyyn. Alla on taustatietoja nuorista:

- **Sukupuoli:** Alkumittaus (N = 39): Mies (39 %) ja Nainen (62 %)
- **Ikä:** Alkumittaus (N = 38): 15 (24 %), 16 (63 %) ja 17 (13 %)
- **Peruskoulutus:**
 - Alkumittaus (N = 39): Peruskoulu (69 %), Suoritan parhaillaan peruskoulua (28 %) ja Peruskoulu on jäänyt kesken (3 %)
 - Loppumittaus (N = 38): Peruskoulu (76 %) ja Suoritan parhaillaan peruskoulua (24 %)
- **Opiskelemaan siirtyminen peruskoulun jälkeen:**
 - Alkumittaus (N = 38): En ole vielä hakeutunut peruskoulun jälkeiseen koulutukseen (21 %), Ammatilliseen perustutkintokoulutukseen (68 %) ja Tutkintoon valmentavaan koulutukseen (TUVA) (11 %)
 - Loppumittaus (N = 39): En ole vielä hakeutunut peruskoulun jälkeiseen koulutukseen (13 %), Ammatilliseen perustutkintokoulutukseen (77 %) ja Tutkintoon valmentavaan koulutukseen (TUVA) (10 %)

Nuorten (15–17-v.) odotukset ryhmätoiminnalle (alkumittaus)

Nuorilla oli ollut alkukyselyssä mahdollisuus kertoa vapaamuotoisesti Äxöniä-hankkeen ryhmätoimintaa koskevista odotuksistaan (N = 34). Odotukset liittyivät esimerkiksi uusien ja jännittävien asioiden tekemiseen, tasapainon saamiseen opiskeluun, yhteisöllisyyteen sekä kivaan tekemiseen. Alla on myös muutamia suoria lainauksia saaduista vastauksista.

- ”Kodin ulkopuolella oleminen tuntuisi enemmän normaalilta”
- Uusien ja jännittävien asioiden tekeminen
- Tasapainoa opiskeluun (esim. ”Että se olisi kivaa ja tasapainoittaisi opiskelua”)
- Yhteisöllisyyttä (esim. ”Että saisin kavereita ja olisi tunne kuulua johonkin”, ”Ryhmässä toimimista” ja ”Lisää yhteishenkeä”)
- Kivaa tekemistä
- Tekemistä iltoihin
- Reissuja (esim. shoppailureissu)
- Kokista

Nuorten (15–17-v.) muutostoiveet elämän eri osa-alueille (alkumittaus)

Elämän osa-alueet (%), 15–17-v.	Alkumittaus (N = 39)
Koulunkäyntiini tai opintoihini	54 %
Työtilanteeseeni tai työllistymiseeni	15 %
Osaamiseeni tai ammattitaitooni	21 %
Taloudelliseen tilanteeseeni	26 %
Terveystilaani	28 %
Nukkumiseeni tai vuorokausirytmieni	36 %
Ruokavaliooni	41 %
Fyysiseen kuntooni	39 %
Arkeni hallintaan	15 %
Mieleni hyvinvointiin	41 %
Ihmissuhteisiini	18 %
Harrastamiseeni tai osallistumiseeni	18 %
Päihteiden käyttöni tai muihin riippuvuuksiin	13 %
Käyttäytymistapoihini (väkivalta, rikollisuus, itsetuhoisuus)	5 %
En osaa sanoa	3 %
En koe tarvetta muutokseen	18 %

- Elämän osa-alueita koskevista muutostoiveista oli tiedusteltu alkumittauksessa myös valmiina annettujen osa-alueiden avulla (N = 39). Tarvittaessa oli ollut mahdollisuus valita useampi osa-alueista tai vastausvaihtoehto ”En osaa sanoa” tai ”En koe tarvetta muutokseen”.
- Nuoret toivoivat muutosta etenkin koulunkäyntiinsä tai opintoihinsa (54 % vastanneista). Seuraavaksi eniten (41 % vastanneista) toivottiin muutosta ruokavalioon ja mielen hyvinvointiin.
- Nuorista 18 % ei kokenut tarvetta muutokseen.

Nuorten (15–17-v.) kokemukset ryhmätoimintaan osallistumisesta (loppumittaus)

Kokemukset ryhmätoiminnasta (ka:t), 15–17-v.	Loppumittaus (N = 39)
Olen saanut olla täällä oma itseni	3,5
Olen tuntenut kuuluvani tähän porukkaan	3,4
Olen saanut tehdä asioita, jotka ovat minulle tärkeitä	3,4
Olen saanut apua, kun olen sitä tarvinnut	3,4
Olen voinut luottaa muihin tässä porukassa ja minuun on luotettu	3,4
Ideoitani on kuunneltu	3,5
Olen pystynyt vaikuttamaan porukan toimintaan	3,5
Olen uskaltanut sanoa mitä mieltä olen	3,4

- Kokemuksista Äxöniä-hankkeen ryhmätoiminnasta oli tiedusteltu kahdeksalla väittämällä (osallisuusmittari). Käytössä oli ollut 4-portainen asteikko (1 = Täysin eri mieltä ja 4 = Täysin samaa mieltä).
- Saadut keskiarvot sijoittuivat välille 3,4–3,5, mikä on erinomainen tulos. Yleensä 4-portaisella asteikolla voidaan tavoitetasona pitää arvoa 3,2.

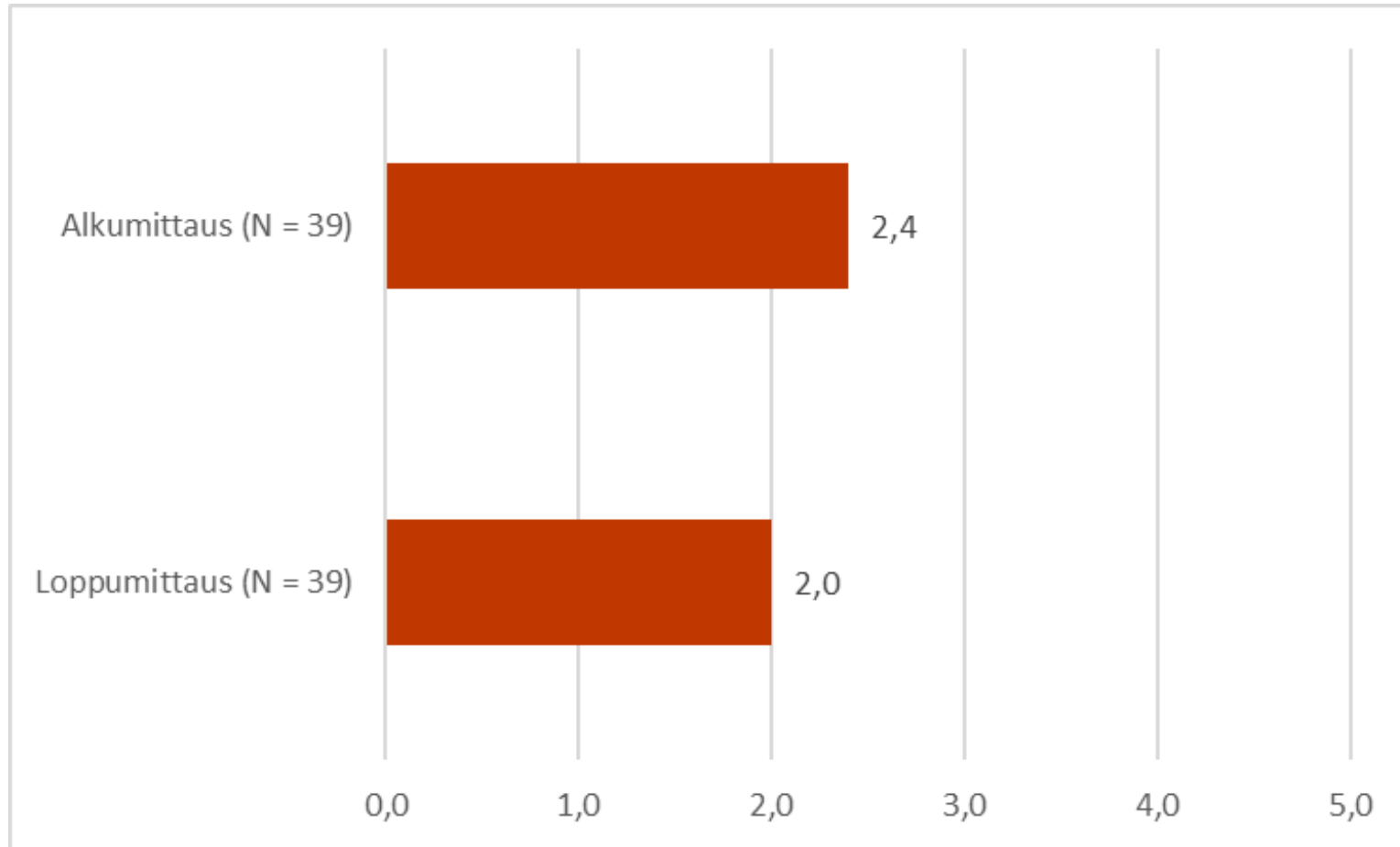
(Vastausvaihtoehdot: 1 = Täysin eri mieltä, 2 = Eri mieltä, 3 = Samaa mieltä ja 4 = Täysin samaa mieltä)

Hyvinvointia koskevat tulokset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

- Hyvinvointi tarkoittaa elämään tyytyväisyyttä, yleistä toimintakykyä (ml. fyysinen kunto), koettua opiskelu- tai työkykyä, terveyttä sekä suhdetta työelämään.
- Kykyviisarissa fyysistä toimintakykyä tarkastellaan Keho-osiossa, mutta tässä arvioinnissa yksi fyysistä kuntoa koskeva kysymys sisällytettiin Hyvinvointi-osioon.

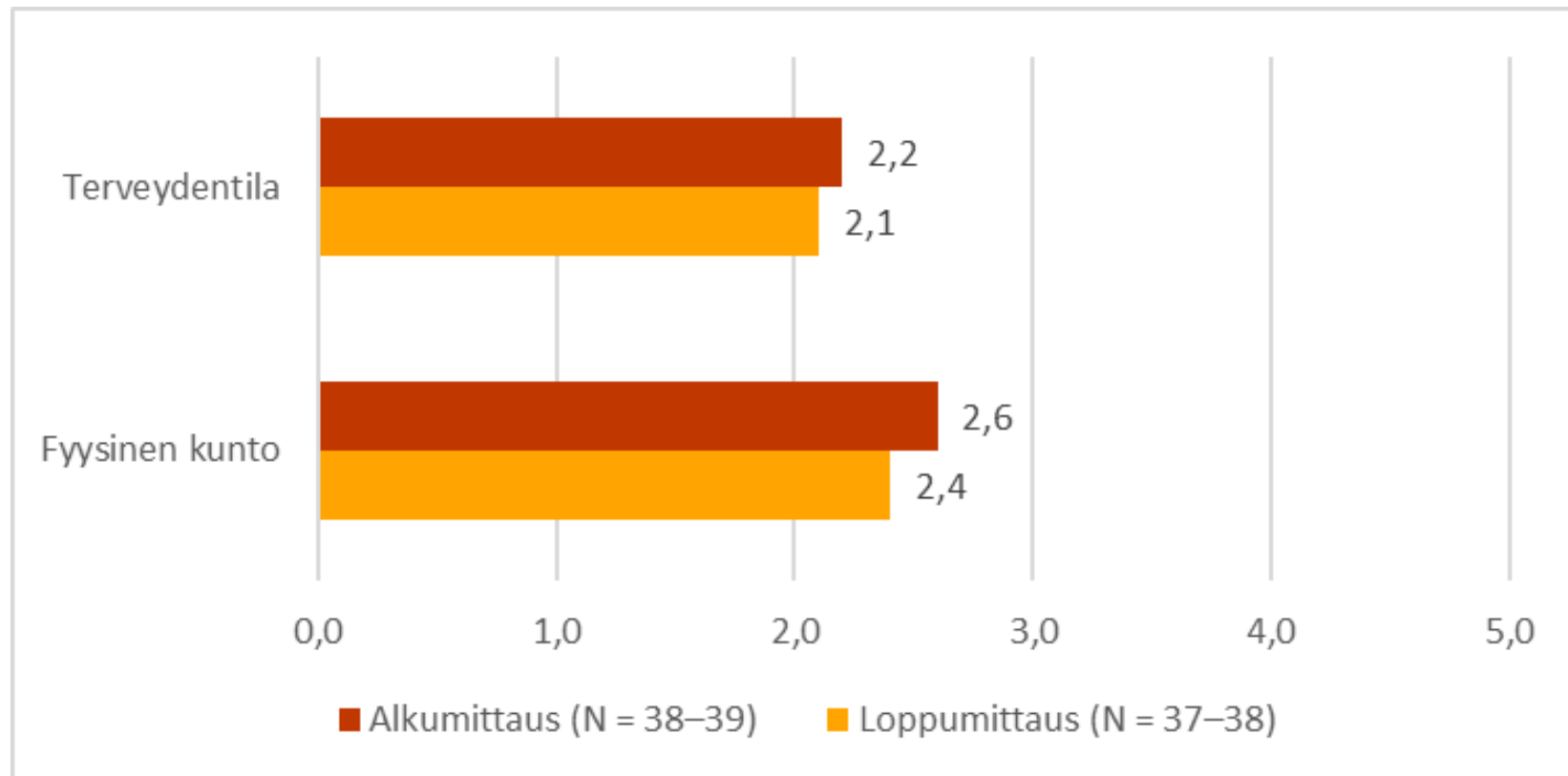
Nuorten (15–17-v.) tämänhetkinen tyytyväisyys elämäänsä (alku- ja loppumittaukset)

- Oheisessa kuviossa on nuorten vastausten keskiarvot alku- ja loppukyselyistä.
- Nuorten tyytyväisyys omaan elämäänsä sai alkumittauksessa arvosanan 2,4 (1 = Erittäin tyytyväinen ja 5 = Erittäin tyytymätön).
- Loppumittauksessa tyytyväisyys omaan elämään oli lisääntynyt (ka = 2,0).

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Erittäin tyytyväinen, 2 = Melko tyytyväinen, 3 = En tyytyväinen, mutta en tyytymätönkään, 4 = Melko tyytymätön ja 5 = Erittäin tyytymätön)

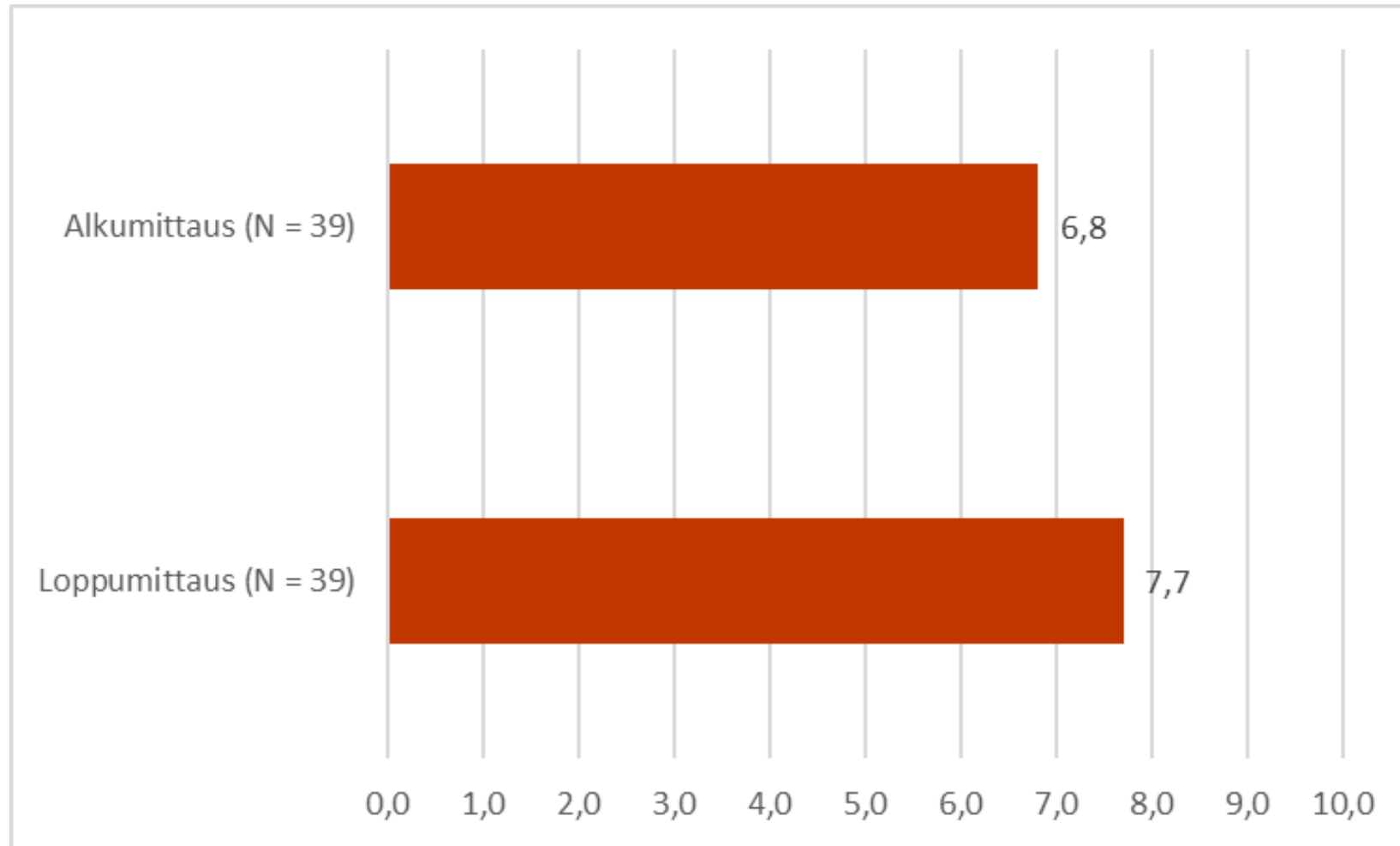
Nuorten (15–17-v.) terveydentila ja fyysinen kunto (alku- ja loppumittaukset)

- Nuorilta oli pyydetty arvioita terveydentilastaan ja fyysisestä kunnostaan 5-portaisella asteikolla (1 = Hyvä – 5 = Huono).
- Näkemykset omasta terveydentilasta ja fyysisestä kunnosta säilyivät melko samansuuntaisina verrattaessa alku- ja loppumittauksia.
- Nuoret kokivat terveydentilansa hieman paremmaksi kuin fyysisen kuntosaa.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Hyvä, 2 = Melko hyvä, 3 = Keskitasoinen, 4 = Melko huono ja 5 = Huono)

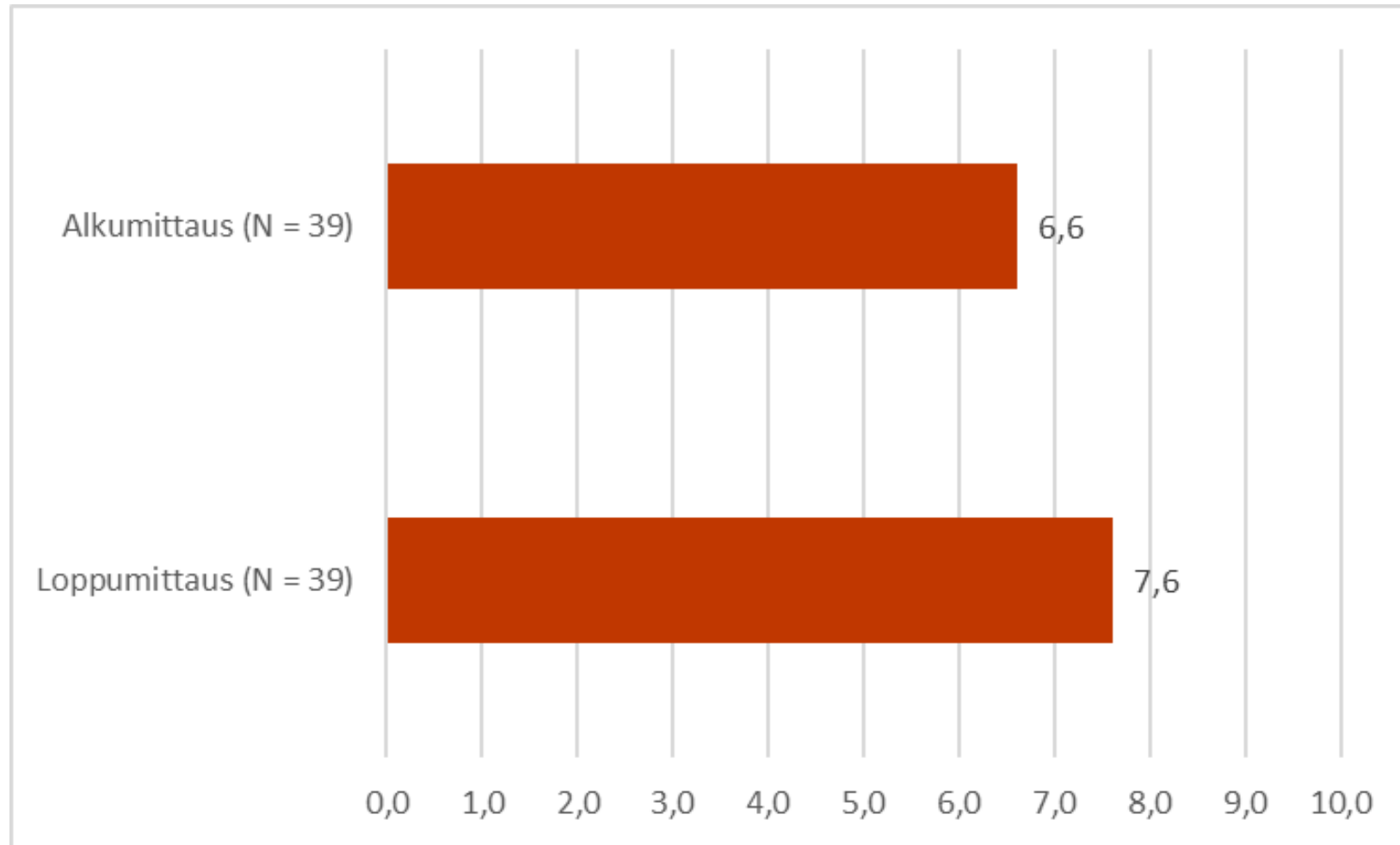
Nuorten (15–17-v.) toimintakyky (alku- ja loppumittaukset)

- Kykyviisarin määritelmän mukaan toimintakyky viittaa yksilön kykyyn selviytyä jokapäiväisistä arjen haasteista ja tehtävistä. Se voidaan jakaa psyykkiseen, sosiaaliseen, kognitiiviseen ja fyysiseen toimintakykyyn.
- Nuoret antoivat alkumittauksessa toimintakyvylleen arvosanan 6,8. Näkemykset omasta toimintakyvystä olivat huomattavasti kohentuneet loppumittauksessa (ka = 7,7).

(Vastausvaihtoehdot: 0 = Suoriudun erittäin huonosti – 10 = Suoriudun erittäin hyvin)

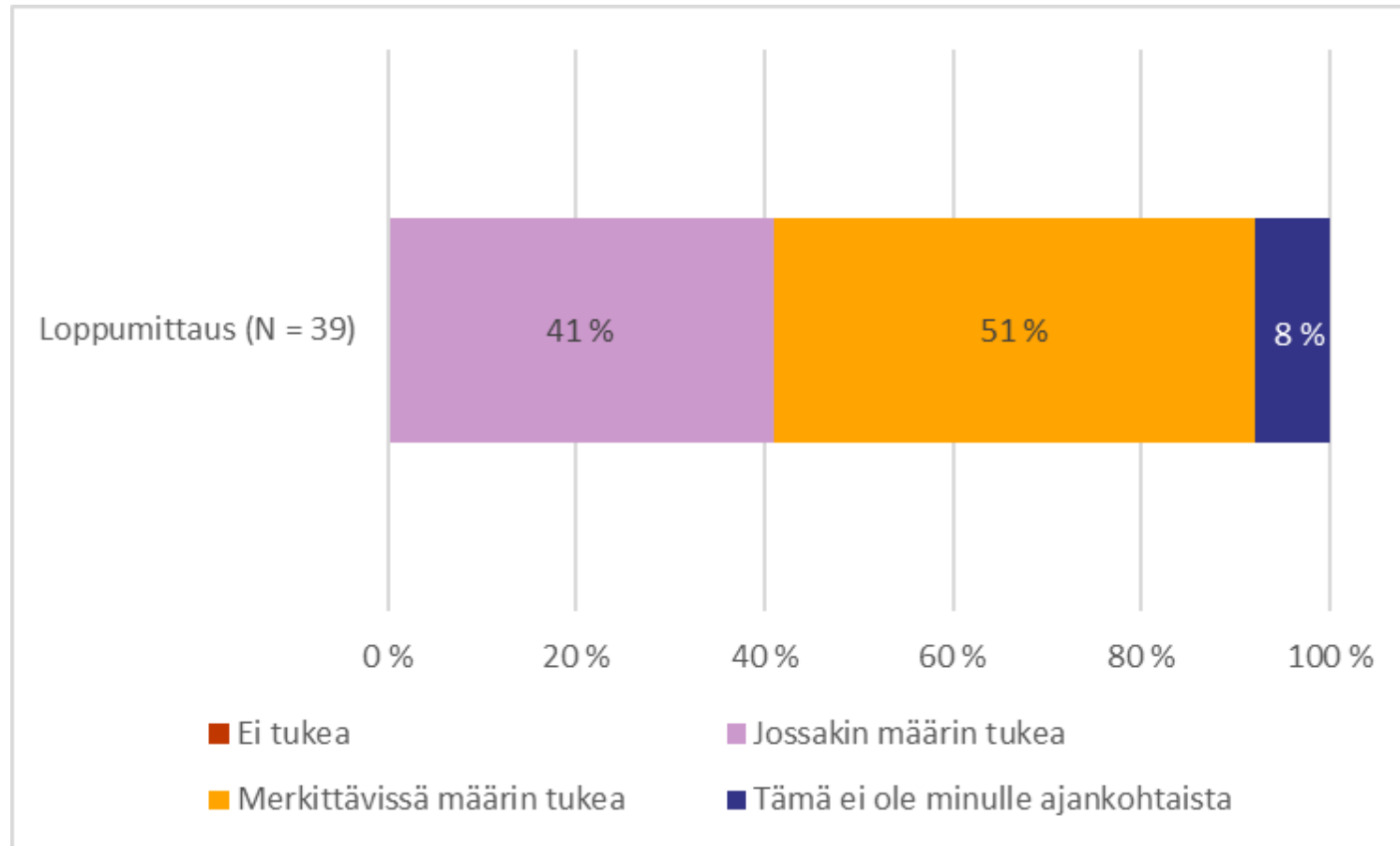
Nuorten (15–17-v.) opiskelu- tai työkyky (alku- ja loppumittaukset)

- Kykyviisarin määritelmän mukaan työkyky rakentuu yksilön voimavarojen ja työn vaatimusten välisestä suhteesta. Yksilön voimavaroja ovat muun muassa toimintakyky, terveys, motivaatio ja osaaminen. Työkykyyn vaikuttavat myös yksilön toimintaympäristö ja lähiyhteisö.
- Tässä Äxöniä-hankkeen arvioinnissa tarkasteltiin opiskelukykä työkyvyn ohella.
- Nuoret kokivat opiskelu- tai työkykynsä edistyneen huomattavasti. Alkumittauksessa keskiarvoksi oli saatu 6,6 ja loppumittauksessa 7,6.

(Vastausvaihtoehdot: 0 = En pysty lainkaan opiskeluun/työhön – 10 = Opiskelukykyni/työkykyni on parhaimmillaan)

Nuorten (15–17-v.) saama tuki yleiselle hyvinvoinnilleen ja fyysiselle kunnolleen 1/2 (loppumittaus)

- Nuorista 41 % koki saaneensa jossakin määrin ja 51 % merkittävässä määrin Äxöniä-hankkeen ryhmätoiminnasta tukea yleiselle hyvinvoinnilleen ja fyysiselle kunnolleen.
- Nuorista 8 % oli vastannut, ettei tämä ole heille ajankohtaista.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Ei tukea, 2 = Jossakin määrin tukea, 3 = Merkittävässä määrin tukea ja 4 = Tämä ei ole minulle ajankohtaista)

Nuorten (15–17-v.) saama tuki yleiselle hyvinvoinnilleen ja fyysiselle kun- nolleen 2/2 (loppu- ja seurantamittaukset)

Loppu- ja seurantamittauksissa nuoret voivat omin sanoin, avovastauksilla kertoa lisätietoja senhetkisestä yleisestä hyvinvoinnistaan ja fyysisestä kunnostaan ja/tai hankkeen ryhmätoiminnasta saamastaan tuesta. Saatujen avovastausten määrät olivat: loppumittaus (N = 17) ja seurantamittaus (N = 1). Hankkeen ryhmätoiminta sai paljon kehuja. Nuorten mukaan he olivat saaneet esimerkiksi enemmän hyvää oloa, juttuseuraa, sosiaalista apua, tsemppiä ja itsensä ylittämistä sekä tukea ja motivaatiota koulunkäyntiin.

- Äxöniä-hanke on antanut enemmän hyvää oloa.
- ”Nämä on ollut päivän pelastuksia”
- On ollut juttuseuraa, jos on paha mieli.
- Paljon sosiaalista apua Äxöniä-ryhmästä
- Kavereiden saaminen (”No sehän liittyy hyvinvointiin, että on saanu kavereita”)
- Tukea, tsemppiä ja itsensä ylittämistä (”Hyvin olen saanut tukea ja tsemppiä ja ylittänyt itseäni”)
- Ryhmä on auttanut ja motivoinut jaksamaan käydä koulussa.
- Äxöniä-hankkeesta sai tukea, kun oli kesken kouluviikkoa jotakin, mitä odottaa.
- Kesällä ei olisi ollut muuten tekemistä.

Osallisuutta koskevat tulokset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

- Kykyviisarin mukaan osallisuus syntyy tunteesta, että kuuluu johonkin yhteisöön. Yhteiskunnassa osallisena oleminen ilmenee esimerkiksi mahdollisuutena terveyteen, koulutukseen, työhön sekä toimeentuloon.
- Osallisuus ilmenee myös oikeutena vaikuttaa itseään ja yhteiskuntaa koskeviin asioihin.

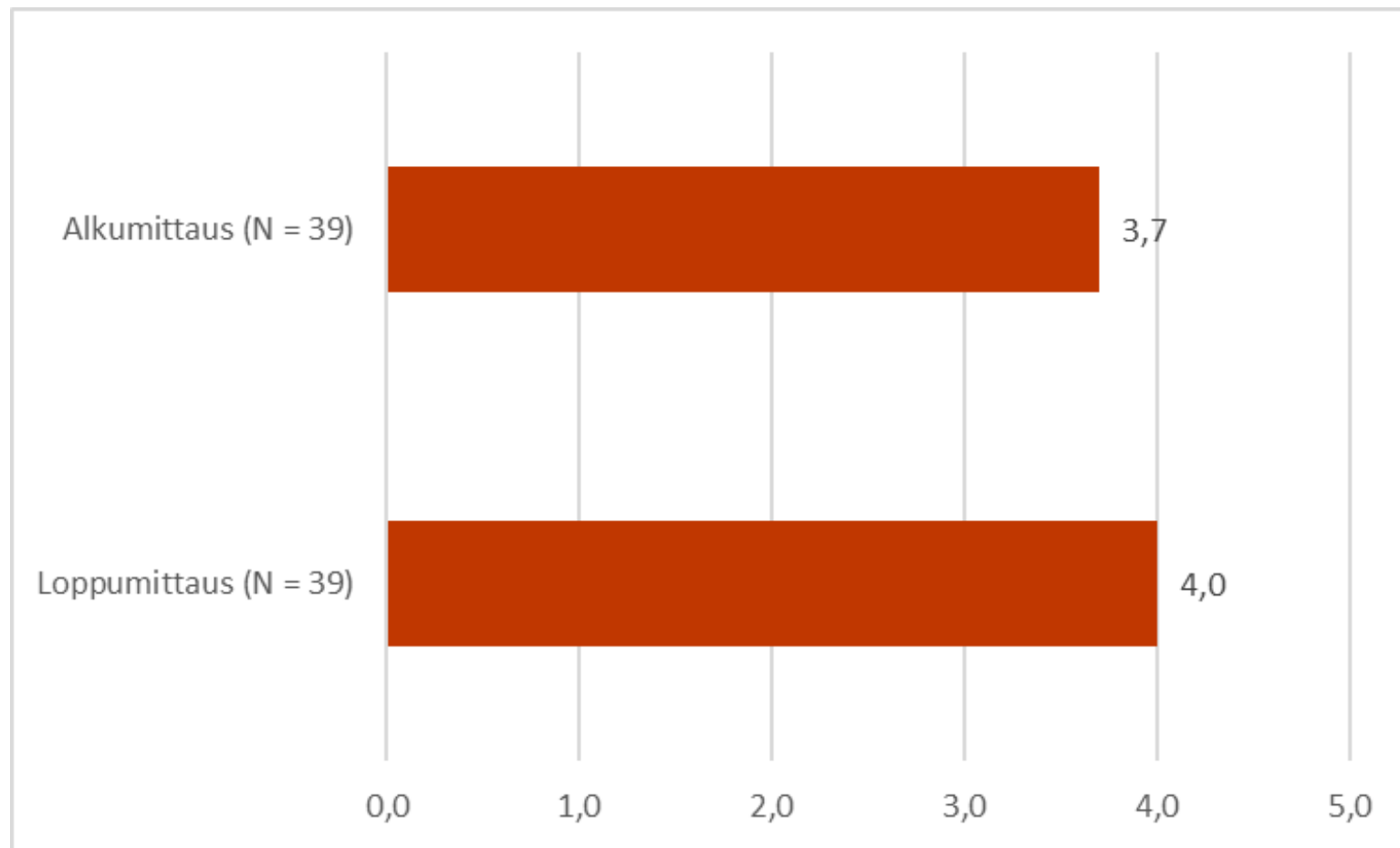

Nuorten (15–17-v.) osallistuminen ja sosiaaliset suhteet

- Arviointitiedon keruussa osallistumisesta ja sosiaalisista suhteista tiedusteltiin kahdella kysymyksellä, joista ensimmäiseen sisältyi kahdeksan väittämää (dia 20) ja toiseen neljä väittämää (dia 21). Kummankin kysymyksen tulokset esitellään väittämien keskiarvojen keskiarvona (summamuuttuja).
- Ensimmäisen kysymyksen väittämiä olivat: Saan apua, kun sitä tarvitsen; Olen tarpeellinen muille; Saan sanoa asiani ja tulen kuulluksi; Minua arvostetaan; Olen kokenut onnistumisia; Ohjaan oman elämäni kulkua; Tunnen kuuluvani yhteiskuntaan ja Olen tyytyväinen ihmissuhteisiini.
- Toisen kysymyksen väittämiä olivat: Tulen hyvin toimeen läheisteni kanssa; Minun on helppo pitää yllä ihmissuhteita; Minun on helppo tutustua uusiin ihmisiin ja Minun on helppo olla tekemisissä vieraiden ihmisten kanssa.

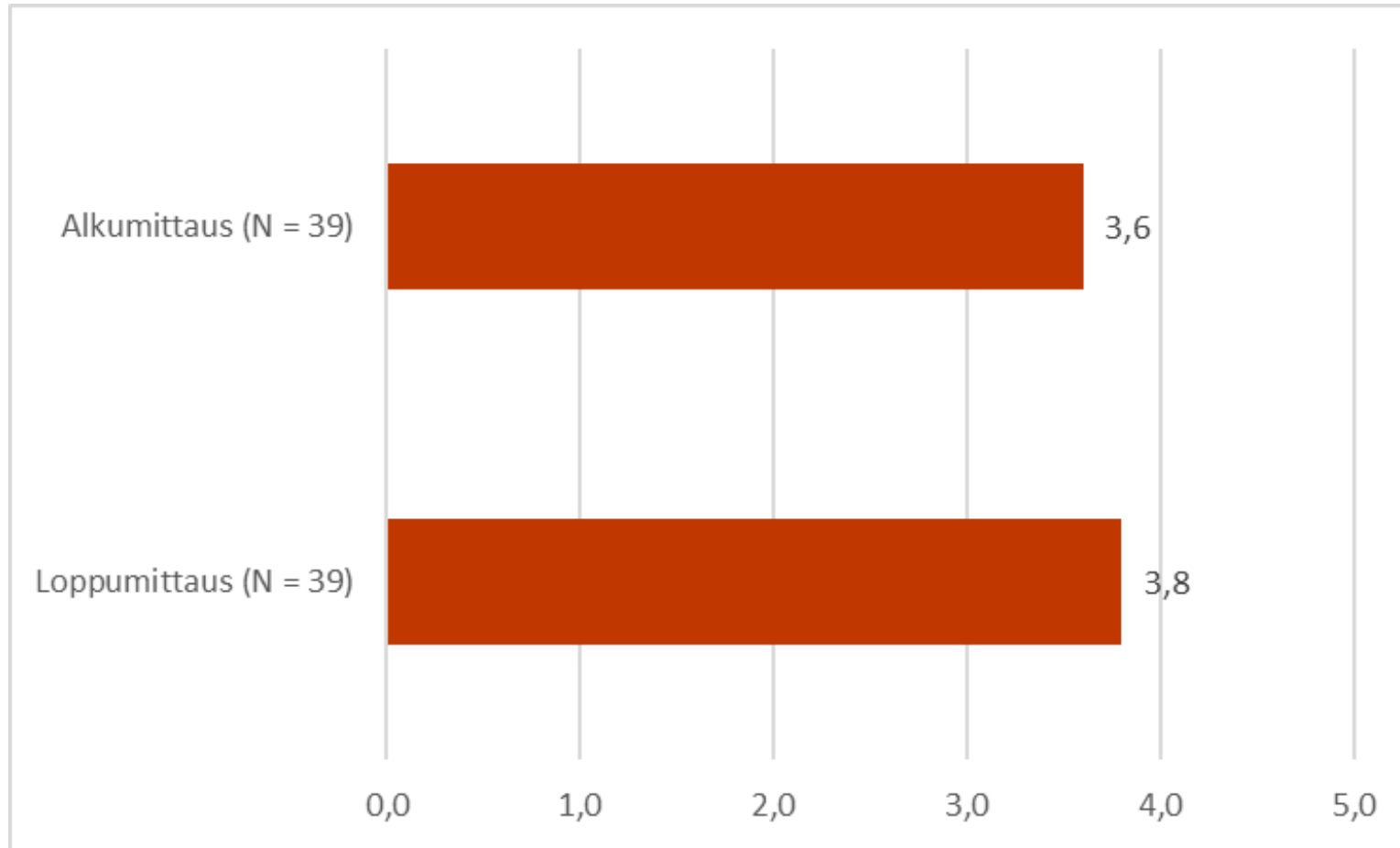
Nuorten (15–17-v.) osallistuminen ja sosiaaliset suhteet, kysymys 1 (alku- ja loppumittaukset)

- Nuoret kokivat osallistumisensa ja sosiaalisten suhteidensa jonkin verran edistyneen ryhmätoiminnan kuluessa ja sen päättymisen jälkeen (kysymys 1; 8 väittämää).
- Esitettyjä väittämiä olivat olleet esimerkiksi: ”Saan apua, kun sitä tarvitsen” ja ”Olen tarpeellinen muille”.
- Viisiportaisella asteikolla (1 = Täysin eri mieltä – 5 = Täysin samaa mieltä) näkemykset saivat keskiarvojen keskiarvoksi (summamuuttuja) alkumittauksessa 3,7 ja loppumittauksessa 4,0.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Täysin eri mieltä – 5 = Täysin samaa mieltä)

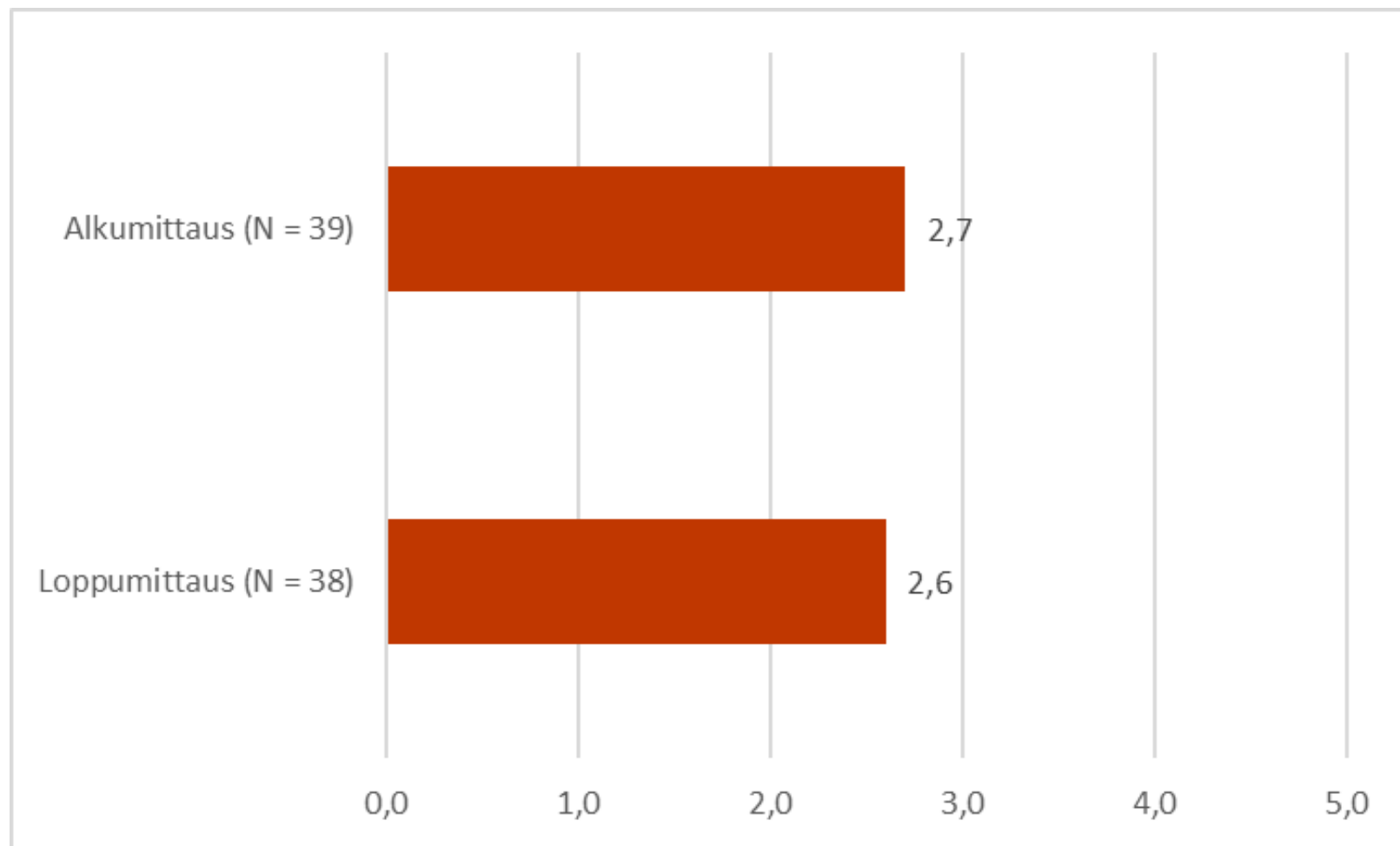
Nuorten (15–17-v.) osallistuminen ja sosiaaliset suhteet, kysymys 2 (alku- ja loppumittaukset)

- Osallistumisen ja sosiaalisten suhteiden osalta nuorille oli esitetty myös toinen kysymys, jonka tuloksia tarkastellaan neljän väittämän keskiarvojen keskiarvona (summamuuttuja).
- Väittämiä olivat olleet esimerkiksi ”Tulen hyvin toimeen läheisteni kanssa” ja ”Minun on helppo pitää yllä ihmissuhteita”.
- Keskiarvojen keskiarvo osallistumisesta ja sosiaalisista suhteista oli alkumittauksessa 3,6 ja loppumittauksessa 3,8. Tällä osalla tapahtui jonkin verran myönteistä kehitystä ryhmätöinnin kuluessa.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Täysin eri mieltä – 5 = Täysin samaa mieltä)

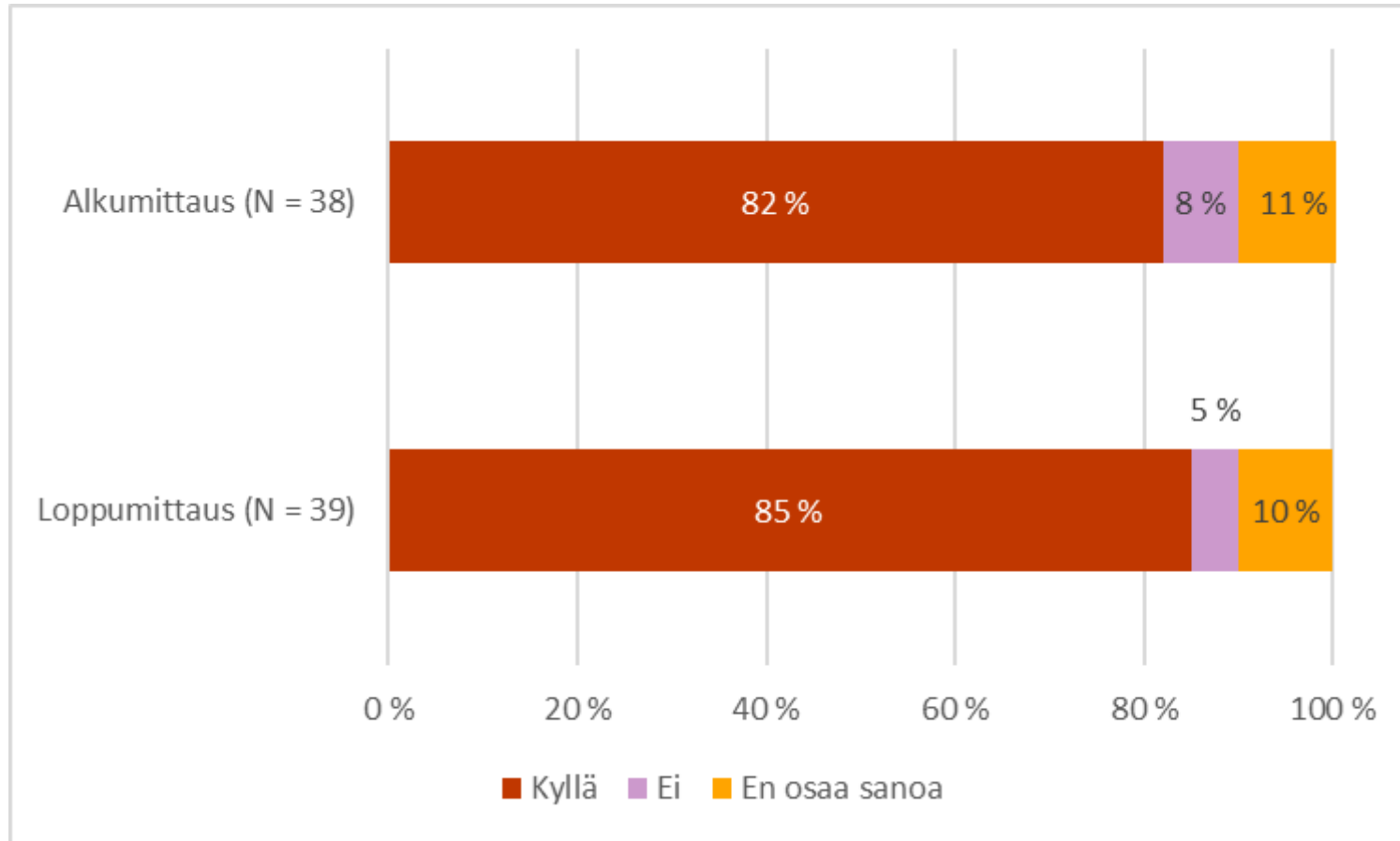
Itsensä yksinäiseksi kokevat nuoret (15–17-v.) (alku- ja loppumittaukset)

- Osallisuuteen liittyy myös itsensä yksinäiseksi tunteminen. Oheisesta kuviosta huomataan, että nuorten arviot saivat alkumittauksessa keskiarvon 2,7 ja loppumittauksessa arvion 2,6.
- Näkemykset omasta yksinäisyydestä säilyivät melko samansuuntaisina. Nuoret kertoivat kokevansa joskus yksinäisyyttä.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = En koskaan, 2 = Hyvin harvoin, 3 = Joskus, 4 = Melko usein ja 5 = Jatkuvasti)

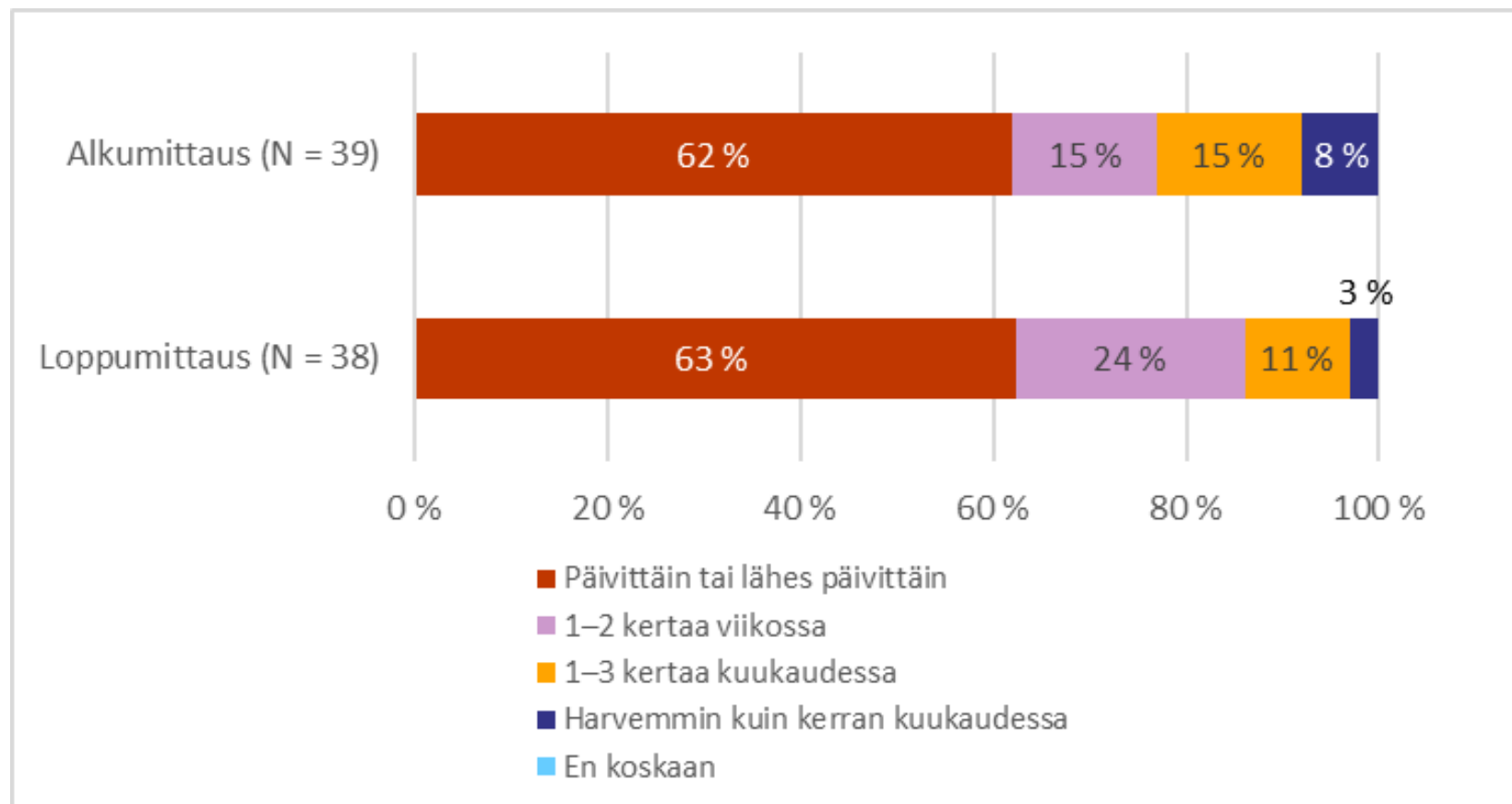
Elämässä ihminen, jonka kanssa voi keskustella avoimesti henkilökohtaisista asioista ja ongelmista (15–17-v.) (alku- ja loppumittaukset)

- Nuorilta oli tiedustelu, onko elämässäsi ihminen, jonka kanssa voit keskustella avoimesti henkilökohtaisista asioistasi ja ongelmistasi.
- Oheisesta kuviosta ilmenee, että nuorten arviot olivat hyvin samansuuntaisia alku- ja loppukyselyissä. Nuorista 82–85 % oli antanut kysymykseen myöntävän vastauksen.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Kyllä, 2 = Ei ja 3 = En osaa sanoa)

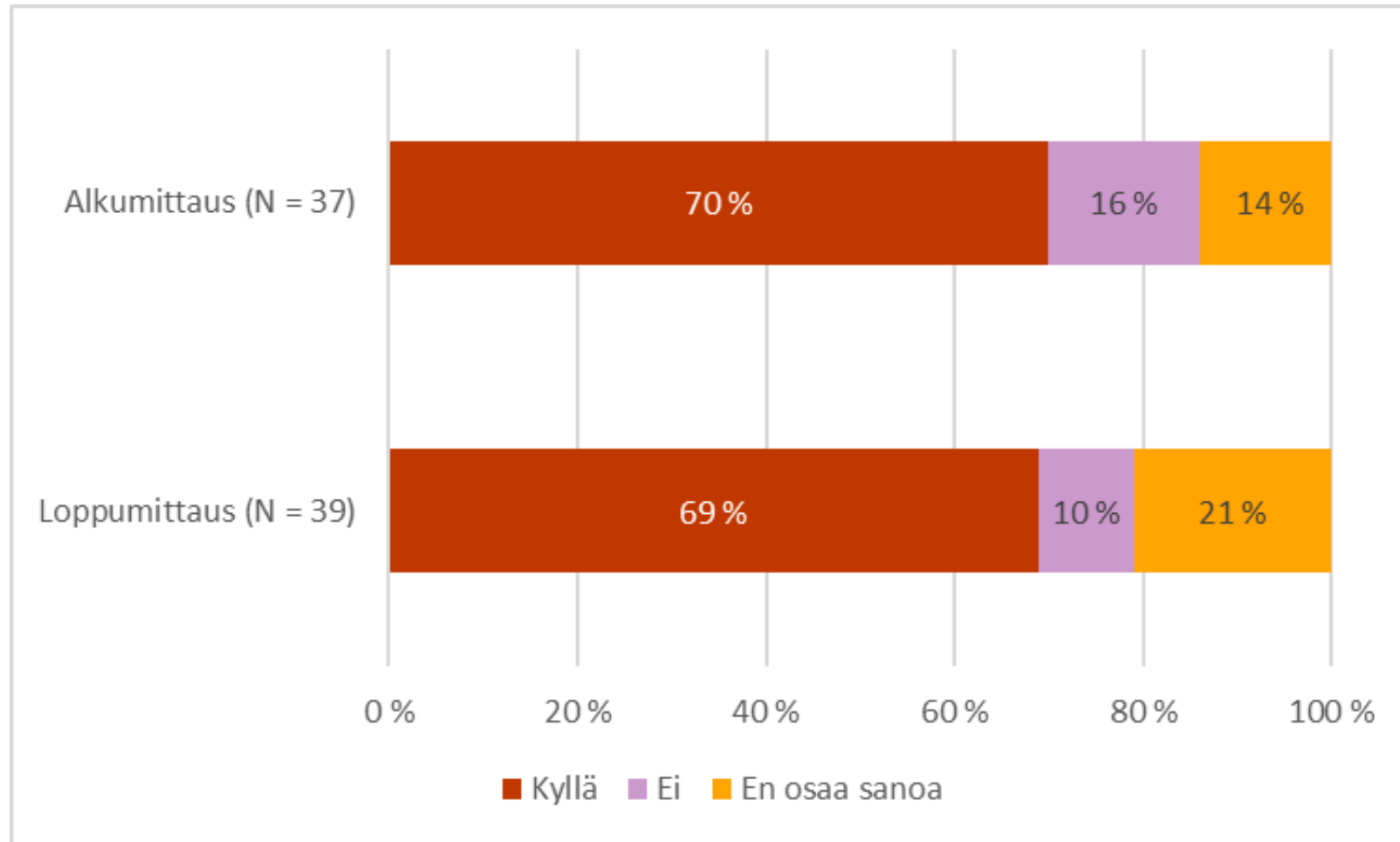
Tapaaminen tai yhteydenpito ystäviin, sukulaisiin tai tuttuihin (15–17-v.) (alku- ja loppumittaukset)

- Nuorilta oli tiedustelu, kuinka usein tapaat tai olet yhteydessä ystäviin, sukulaisiin tai tuttuihin, jotka eivät asu kanssasi.
- Oheisesta kuviosta havaitaan, että päivittäin tai lähes päivittäin yhteyttä pitävien osuudet olivat säilyneet lähes ennallaan (62–63 % vastanneista). Yhteyttä 1–2 viikossa pitävien osuus oli noussut 15 %:sta 24 %:iin.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Päivittäin tai lähes päivittäin, 2 = 1–2 kertaa viikossa, 3 = 1–3 kertaa kuukaudessa, 4 = Harvemmin kuin kerran kuukaudessa ja 5 = En koskaan)

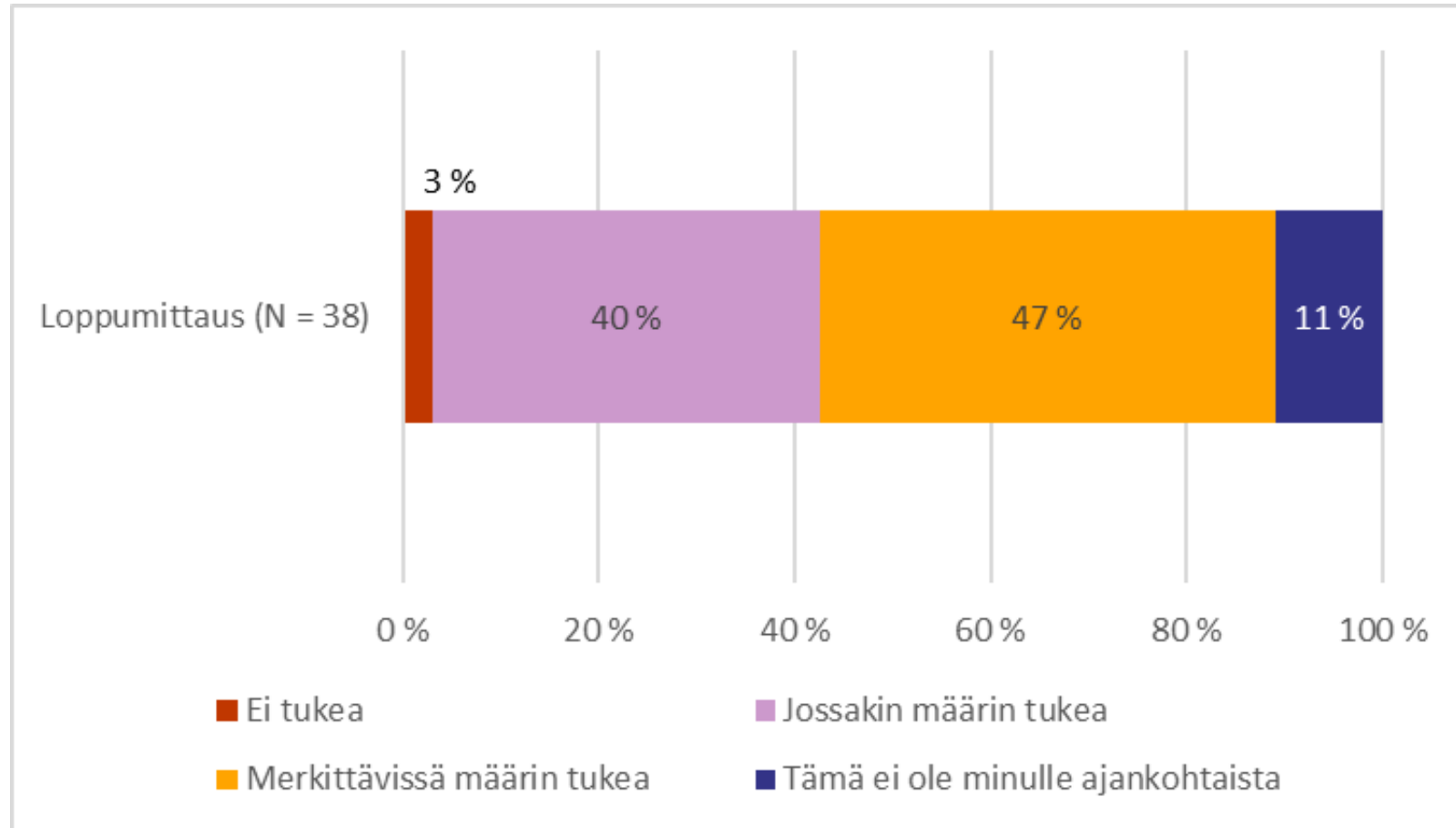
Nuorilla (15–17-v.) harrastuksia (alku- ja loppumittaukset)

- Nuorilta oli tiedusteltu, onko heillä jokin harrastus tai sellaista tekemistä, jonka parissa he viihtyvät.
- Kyllä-vastausvaihtoehdon valinneiden osuudet olivat alkumittauksessa 70 % ja loppumittauksessa 69 %.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Kyllä, 2 = Ei ja 3 = En osaa sanoa)

Nuorten (15–17-v.) saama tuki osallistumiselle ja sosiaalisiin suhteisiin (loppumittaus; lisätietoja seurantamittauksesta)

- Nuoret kokivat saaneensa Äxöniä-hankkeen ryhmätöinnistä paljon tukea osallistumiselleen ja sosiaalisiin suhteisiinsa. Heistä 40 % koki saaneensa jossakin määrin ja 47 % merkittävässä määrin tukea.
- Tätä tulosta tukivat myös loppukyselyn (N = 8) ja seuranta-haastattelun (N = 1) avovastaukset. Nuoret kertoivat saaneensa lisää sosiaalisuutta ja uskallusta puhua porukalle. Kavereitakin on saatu. Paikkaa kehuttiin kivaksi.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Ei tukea, 2 = Jossakin määrin tukea, 3 = Merkittävässä määrin tukea ja 4 = Tämä ei ole minulle ajankohtaista)

Väkivaltaa koskevat tulokset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

- Väkivallasta on erotettavissa monia eri muotoja. Fyysinen väkivalta voi tarkoittaa esimerkiksi ruumiillista pahoinpitelyä. Psyykkinen väkivalta voi olla kaltoinkohtelua, nöyryyttämistä, pelottelua, pilkkaamista, mitätöintiä tai huomiotta jättämistä.
- Tämän osion kysymykset koskevat väkivallan kokemista sekä omaa väkivaltaisuutta.

Nuoriin (15–17-v.) kohdistunut väkivalta viimeksi kuluneen kuukauden aikana 1/2 (alkumittaus)

Väkivallan kohdistuminen itseen (%:t), 15–17-v., alkumittaus (N = 30–39)	Useita kertoja viikossa	Noin kerran viikossa	Harvemmin	Ei lainkaan
Nimitelty ilkeästi, tehty naurunalaiseksi tai kiusoiteltu loukkaavasti	10 %	3 %	56 %	31 %
Jätetty huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle	3 %	23 %	46 %	28 %
Lyöty, potkittu tai tönitty		8 %	36 %	56 %
Levitetty valheita toisille ihmisille loukkamistarkoituksessa	3 %	13 %	39 %	46 %
Viety rahaa tai tavaraa tai rikottu tavaroita		10 %	21 %	69 %
Uhkailtu tai pakotettu tekemään asioita vastentahtoisesti		3 %	31 %	67 %
Loukattu halventavilla ilmeillä tai eleillä	5 %	22 %	35 %	38 %
Loukattu kännykän tai internetin kautta; viestit, soitot tai kuvat	3 %	3 %	44 %	51 %
Jollakin muulla tavalla; Miten?		3 %	3 %	93 %

- Väkivallan kokemisesta oli tiedusteltu kahdeksalla osa-alueella. Alkumittauksessa 28–69 % nuorista kertoi, ettei heihin ole kohdistunut väkivaltaa viimeksi kuluneen kuukauden aikana.
- Väkivallan kokemuksista yleisimpiä olivat huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle jättäminen ja nimittely ilkeästi, naurunalaiseksi tekeminen tai kiusoittelu loukkaavasti.
- Nuorilla oli ollut myös mahdollisuus vastata kysymykseen ”Jollakin muulla tavalla; Miten?”. Alkumittauksessa tähän ei ollut saatu vastauksia.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Useita kertoja viikossa, 2 = Noin kerran viikossa, 3 = Harvemmin ja 4 = Ei lainkaan)

Nuoriin (15–17-v.) kohdistunut väkivalta viimeksi kuluneen kuukauden aikana 2/2 (loppumittaus; lisätietoja seurantamittauksesta)

Väkivallan kohdistuminen itseen (%:t), 15–17-v., loppumittaus (N = 29–39)	Useita kertoja viikossa	Noin kerran viikossa	Harvemmin	Ei lainkaan
Nimitelty ilkeästi, tehty naurunalaiseksi tai kiusoiteltu loukkaavasti	5 %	5 %		90 %
Jätetty huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle	5 %	13 %		82 %
Lyöty, potkittu tai tönitty		3 %		97 %
Levitetty valheita toisille ihmisille loukkamistarkoituksessa	3 %	10 %		87 %
Viety rahaa tai tavaraa tai rikottu tavaroita	3 %			97 %
Uhkailtu tai pakotettu tekemään asioita vastentahtoisesti		3 %		97 %
Loukattu halventavilla ilmeillä tai eleillä	5 %	8 %		87 %
Loukattu kännykän tai internetin kautta; viestit, soittot tai kuvat		3 %		97 %
Jollakin muulla tavalla; Miten?	3 %	3 %		93 %

- Loppumittauksessa 82–97 % nuorista kertoi, ettei heihin ole kohdistunut väkivaltaa viimeksi kuluneena kuukautena. Äxöniä-hankkeen ryhmätöinnin kuluessa väkivallan kokemukset olivat reilusti vähentyneet. Alkumittauksessa vastaava osuus oli 28–69 %.
- Väkivallan kokemuksista yleisin oli huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle jättäminen.
- Jollakin muulla tavalla; Miten? -kohtaan saatiin loppumittauksessa (N = 1) lisätieto ”vitutuilu”. Seurantamittauksessa tähän ei ollut tullut vastauksia.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Useita kertoja viikossa, 2 = Noin kerran viikossa, 3 = Harvemmin ja 4 = Ei lainkaan)

Nuorten (15–17-v.) väkivalta muita ihmisiä kohtaan viimeksi kuluneen kuu- kauden aikana 1/2 (alkumittaus)

Väkivallan kohdistaminen muihin (%:t), 15–17-v., alkumittaus (N = 30–39)	Useita kerto- ja viikossa	Noin kerran viikossa	Harvem- min	En lainkaan
Nimitellyt ilkeästi, tehnyt naurunalaiseksi tai kiusoitellut loukkaavasti		8 %	33 %	59 %
Jättänyt huomiotta tai kaveriporukan ulko- puolelle		3 %	39 %	59 %
Lyönyt, potkinut tai töninyt		5 %	26 %	68 %
Levittänyt valheita toisille ihmisille louk- kaamistarkoituksessa		5 %	28 %	67 %
Vienyt rahaa tai tavaraa tai rikkonut tava- roita		5 %	23 %	72 %
Uhkaillut tai pakottanut tekemään asioita vastentahtoisesti		3 %	23 %	74 %
Loukannut halventavilla ilmeillä tai eleillä		10 %	31 %	59 %
Loukannut kännykän tai internetin kautta; viestit, soitot tai kuvat		5 %	28 %	67 %
Jollakin muulla tavalla; Miten?		3 %	6 %	91 %

- Myös väkivallan kohdistami-
sesta muihin oli kysytty kah-
deksalla osa-alueella. Alkumit-
tauksessa 59–74 % nuorista
totesi, etteivät he ole kohdis-
taneet väkivaltaa muihin ihmi-
siin viimeksi kuluneena kuu-
kautena.
- Väkivallan muodoista yleisim-
piä olivat nimitellyt ilkeästi,
tehnyt naurunalaiseksi tai kiu-
soittelut loukkaavasti; jättänyt
huomiotta tai kaveriporukan
ulkopuolelle ja loukannut hal-
ventavilla ilmeillä tai eleillä.
- Alkumittauksessa ei ollut saa-
tu lisätietoja kohdassa ”Jolla-
kin muulla tavalla; Miten?”.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Useita kertoja viikossa, 2 = Noin kerran viikossa, 3 = Harvemmin ja 4 = En lainkaan)

Nuorten (15–17-v.) väkivalta muita ihmisiä kohtaan viimeksi kuluneen kuukauden aikana 2/2 (loppumittaus; lisätietoja seurantamittauksesta)

Väkivallan kohdistaminen muihin (%:t), 15–17-v., loppumittaus (N = 29–39)	Useita kertoja viikossa	Noin kerran viikossa	Harvemmin	En lainkaan
Nimitellyt ilkeästi, tehnyt naurunalaiseksi tai kiusoitellut loukkaavasti	3 %	8 %		90 %
Jättänyt huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle		5 %		95 %
Lyönyt, potkinut tai töninyt		3 %		97 %
Levittänyt valheita toisille ihmisille loukaamistarkoituksessa		5 %		95 %
Vienyt rahaa tai tavaraa tai rikkonut tavaroita		3 %		97 %
Uhkaillut tai pakottanut tekemään asioita vastentahtoisesti		3 %		97 %
Loukannut halventavilla ilmeillä tai eleillä	3 %	5 %		92 %
Loukannut kännykän tai internetin kautta; viestit, soitot tai kuvat		5 %		95 %
Jollakin muulla tavalla; Miten?		3 %		97 %

- Loppumittauksessa 90–97 % nuorista kertoi, etteivät he ole kohdistaneet väkivaltaa muihin ihmisiin viimeksi kuluneena kuukautena. Tämä oli huomattava myönteinen kehitys, sillä alkumittauksessa vastaava osuus oli 59–74 %.
- Yleisin väkivallan muoto oli nimitellyt ilkeästi, tehnyt naurunalaiseksi tai kiusoitellut loukkaavasti. Sitä oli tehnyt 11 % loppukyselyyn vastanneista nuorista.
- Loppumittauksessa (N = 1) oli saatu lisätieto ”vittuilemalla” kohdassa ”Jollakin muulla tavalla; Miten?”. Seurantamittauksessa lisätietoa ei ollut tullut.

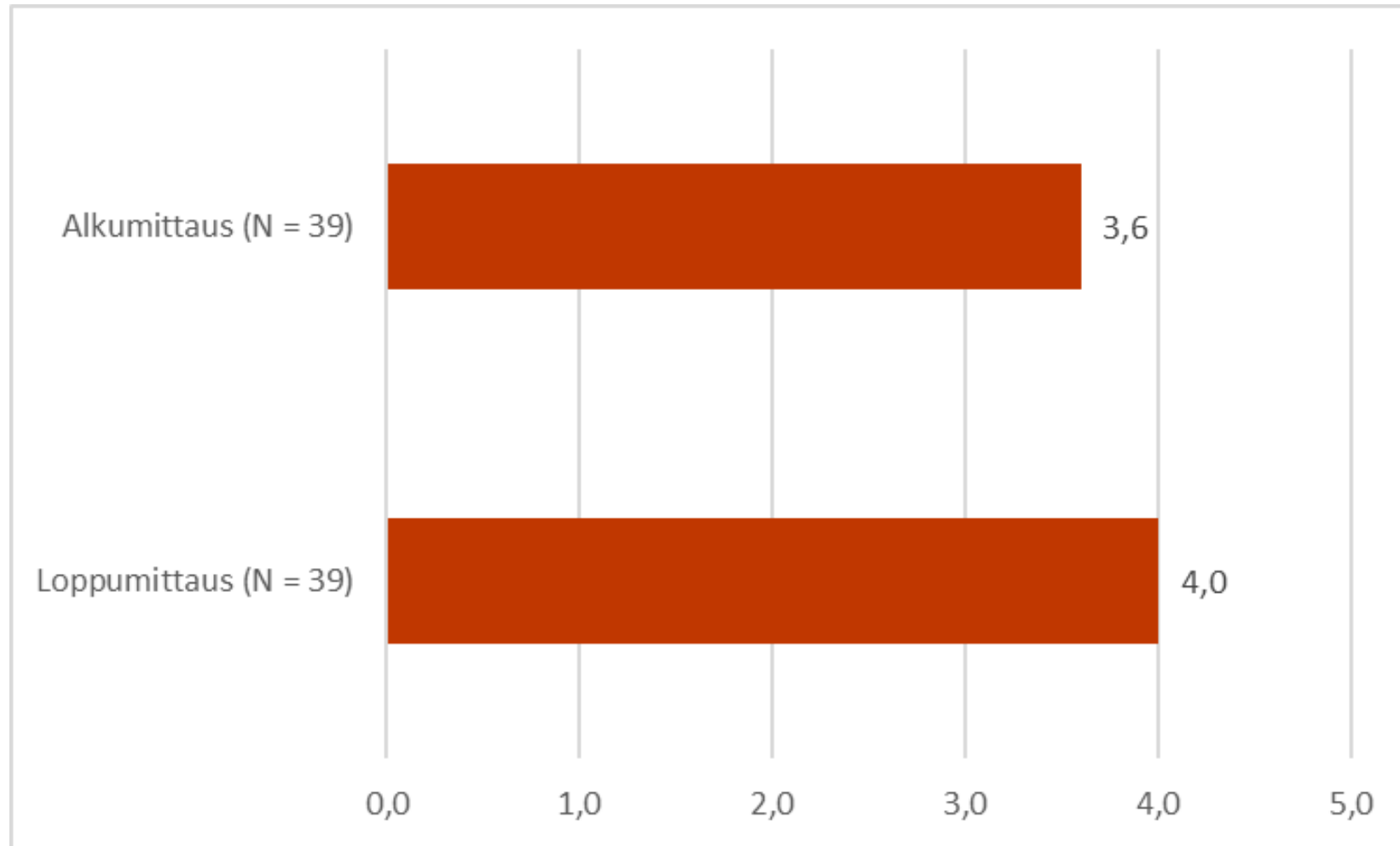
(Vastausvaihtoehdot: 1 = Useita kertoja viikossa, 2 = Noin kerran viikossa, 3 = Harvemmin ja 4 = En lainkaan)

Mieltä koskevat tulokset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

- Kykyviisarin mukaan mieli tarkoittaa psyykkistä toimintakykyä ja mielen hyvinvointia.
- Mieltä koskevaan kysymykseen sisältyi yhdeksän väittämää: Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen; Olen tuntenut itseni hyödylliseksi; Olen tuntenut itseni rentoutuneeksi; Olen käsitellyt ongelmia hyvin; Olen ajatellut selkeästi; Olen tuntenut läheisyyttä toisiin ihmisiin; Olen kyennyt tekemään omia päätöksiä asioista; Olen kyennyt tarttumaan toimeen asioitteni hoitamisessa ja Olen tuntenut mielihyvää itselleni tärkeistä asioista.

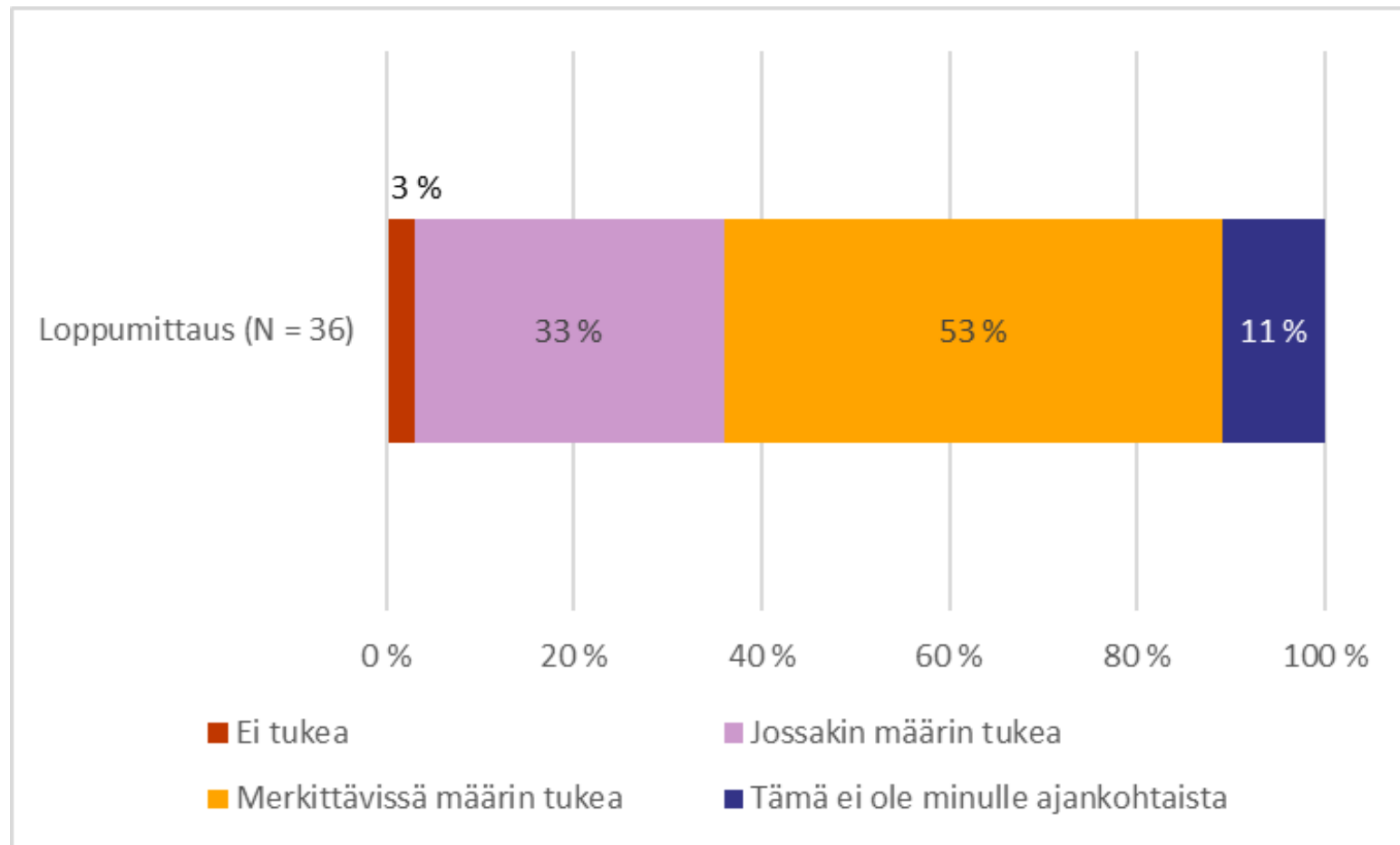
Nuorten (15–17-v.) mielen hyvinvointi (alku- ja loppumittaukset)

- Tuloksia mieltä koskevasta kysymyksestä tarkastellaan väittämien keskiarvojen keskiarvona (summamuuttuja yhdeksästä väittämästä).
- Esimerkkejä esitetyistä väittämistä ovat: "Olen tuntenut itseni toiveikkaaksi tulevaisuuden suhteen ja "Olen tuntenut itseni hyödylliseksi".
- Saatujen tulosten mukaan nuorten mielen hyvinvointi oli lisääntynyt ryhmätoiminnan kuluessa. Eri väittämien keskiarvojen keskiarvoksi saatiin alkumittauksessa 3,6 ja loppumittauksessa 4,0.

(Vastausvaihtoehdot: 1 = En koskaan, 2 = Harvoin, 3 = Silloin tällöin, 4 = Usein, 5 = Koko ajan)

Nuorten (15–17-v.) saama tuki mielen hyvinvointiin (loppumittaus; lisätietoja seurantamittauksesta)

- Oheisesta kuvioista ilmenee, että nuorista 33 % kertoi saaneensa jossakin määrin ja 53 % merkittävässä määrin Äxöniä-hankkeen ryhmätoiminnasta tukea miелensä hyvinvoinnille.
- Loppumittauksessa kukaan nuorista ei ollut antanut avovastauksella lisätietoja tämänhetkisestä miелensä hyvinvoinnista ja/tai ryhmätoiminnasta saamastaan tuesta.
- Seurantamittauksessa saatiin yksi kommentti liittyen ryhmästä saatuun tukeen miелensä hyvinvoinnille ("Äxöniä sai tajuamaan, miten tärkeää on se, että antaa aikaa itselleen. Pitää iloita välillä pienistäkin asioista.").

(Vastausvaihtoehdot: 1 = Ei tukea, 2 = Jossakin määrin tukea, 3 = Merkittävässä määrin tukea ja 4 = Tämä ei ole minulle ajankohtaista)

Arvioinnin keskeisimmät johtopäätökset ja kehittämissuositukset 15–17-vuotiaiden nuorten osalta

Arviointitulosten pohjalta tehdyt keskeisimmät johtopäätökset ja kehittämisehdotukset nuorten (15–17-v.) osalta 1/3

- Äxöniä-hankkeen tuloksellisuuden (alkumittaus vs. loppumittaus) ja vaikutusten (seurantamittaus) arvioinnissa hyödynnettiin soveltuvin osin Työterveyslaitoksen kehittämää Kykyviisari-mittaria. Seuranta-aineisto jäi kuitenkin 15–17-vuotiaiden osalta niin pieneksi (N = 2), että tässä raportissa on esitelty sen osalta ainoastaan koonnit saaduista laadullisista aineistoista (avovastaukset).
- Tässä arvioinnissa **Hyvinvointi** merkitsee elämään tyytyväisyyttä, yleistä toimintakykyä (ml. fyysinen kunto), koettua opiskelu- tai työkykyä, terveyttä sekä suhdetta työelämään.
 - Nuorten (15–17-v.) **tyytyväisyys omaan elämäänsä** sai alkumittauksessa arvion 2,4 (1 = Erittäin tyytyväinen – 5 = Erittäin tyytymätön). Loppumittauksessa tyytyväisyys omaan elämään oli lisääntynyt (ka = 2,0).
 - **Toimintakyky** viittaa yksilön kykyyn selviytyä jokapäiväisistä arjen haasteista ja tehtävistä. Alkumittauksessa nuoret antoivat toimintakyvylleen arvosanan 6,8 ja loppumittauksessa arvosanan 7,7 (0 = Suoriudun erittäin huonosti – 10 = Suoriudun erittäin hyvin). Arviot omasta toimintakyvystä olivat huomattavasti kohentuneet.
 - Kykyviisarin määritelmän mukaan työkyky rakentuu yksilön voimavarojen ja työn vaatimusten välisestä suhteesta. Tässä Äxöniä-hankkeen arvioinnissa tarkasteltiin **opiskelu- tai työkykyä**, jonka nuoret kokivat edistyneen huomattavasti (alkumittaus, ka = 6,6 ja loppumittaus, ka = 7,6; vastausvaihtoehdot: 0 = En pysty lainkaan opiskeluun/työhön – 10 = Opiskelukykyni/työkykyni on parhaimmillaan).
 - Hankkeen ryhmätoimintaan osallistuneista nuorista 41 % kertoi saaneensa jossakin määrin ja 51 % merkittävässä määrin **tukea yleiselle hyvinvoinnilleen ja fyysiselle kunnolleen**.

Arviointitulosten pohjalta tehdyt keskeisimmät johtopäätökset ja kehittämisehdotukset nuorten (15–17-v.) osalta 2/3

- **Osallisuus** merkitsee sosiaalista toimintakykyä ja sosiaalista kanssakäymistä.
 - **Osallisuutta ja sosiaalisia suhteita** koskevien kahden kysymyksen osalta keskiarvojen keskiarvot (summamuut-
tumat) eri väittämistä olivat: alkumittaukset, ka:t = 3,6–3,7 ja loppumittaukset, ka:t = 3,8–4,0 (vastausvaihtoeh-
dot: 1 = Täysin eri mieltä – 5 = Täysin samaa mieltä). Ryhmätoiminnan aikana oli tapahtunut jonkin verran
myönteistä kehitystä.
 - Nuoret kokivat saaneensa ryhmätoiminnasta paljon **tukea osallistumiselleen ja sosiaalisiin suhteisiinsa**. Heistä
40 % koki saaneensa jossakin määrin ja 47 % merkittävässä määrin tukea.
- **Nuoriin kohdistunut väkivalta ja väkivallan kohdistaminen muihin ihmisiin**
 - Loppumittauksessa 82–97 % nuorista totesi, ettei heihin ole **kohdistunut väkivaltaa**. Ryhmätoiminnan aikana
väkivallan kokemukset olivat reilusti vähentyneet. Alkumittauksessa vastaava osuus oli 28–69 %.
 - Loppumittauksessa 90–97 % nuorista kertoi, etteivät he ole **kohdistaneet väkivaltaa muihin ihmisiin**. Tämä oli
huomattava myönteinen kehitys, alkumittauksessa vastaava osuus oli 59–74 %.
- **Mieli** tarkoittaa psyykkistä toimintakykyä, mielen hyvinvointia.
 - Nuorten **mielen hyvinvointi** oli lisääntynyt Äxöniä-hankkeen ryhmätoiminnan aikana. Eri väittämien keskiarvo-
jen keskiarvo (summamuutuja) oli alkumittauksessa 3,6 ja loppumittauksessa 4,0 (vastausvaihtoehdot: 1 = En
koskaan – 5 = Koko ajan).
 - Nuorista 33 % kertoi saaneensa jossakin määrin ja 53 % merkittävässä määrin ryhmätoiminnasta **tukea mielen-
sä hyvinvoinnille**.

Arviointitulosten pohjalta tehdyt keskeisimmät johtopäätökset ja kehittämisehdotukset nuorten (15–17-v.) osalta 3/3

- Äxöniä-hankkeen arvioinnin pohjalta vaikuttaa siltä, että myös nuorten (15–17-v.) ryhmätoimintaa koskevat odotukset sekä toisaalta kokemukset ryhmätoiminnan hyödyistä olivat hienosti kohdanneet toisensa. Nuoret kertoivat saaneensa ryhmätoiminnasta paljon tukea hyvinvoinnilleen ja fyysiselle kunnolleen, osallistumiselleen ja sosiaalisiin suhteisiinsa sekä mielensä hyvinvoinnille. Heistä 33–41 % koki saaneensa jossakin määrin ja 47–53 % merkittävässä määrin tukea näille osa-alueille.
- Myös nuorten kokemukset ryhmätoimintaan osallistumisesta (osallisuusmittari; dia 10; vastausvaihtoehdot: 1 = Täysin eri mieltä – 4 = Täysin samaa mieltä) olivat erinomaisella tasolla. Nuoret olivat esimerkiksi voineet tuntea kuuluvansa porukkaan, heidän ideoitaan oli kuunneltu ja he olivat saaneet tarvittaessa apua.
- Ryhmätoimintaan osallistuneilta nuorilta ei ollut erikseen tiedusteltu kehittämisehdotuksista hankkeelle. Niitä ei saatu myöskään eri mittauskertojen laadullisten aineistojen (avovastaukset) yhteydessä.